

ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Η ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ

Κοινό Ανακοινωθέν
των 14 Ηγετών

Η συμβολή του
Έλληνα Πρωθυπουργού
Κώστα Σημίτη

Άρθρο του κ. Σημίτη

ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Η ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ

Κοινό Ανακοινωθέν
των 14 Ηγετών

4 ●

Η συμβολή του
Έλληνα Πρωθυπουργού
Κώστα Σημίτη

14 ●

Άρθρο του κ. Σημίτη

24 ●

Κοινό Ανακοινωθέν Βερολίνου

Προοδευτική Διακυβέρνηση για τον 21ο αιώνα

Συγκεντρωθήκαμε όλοι εδώ, στο Βερολίνο, για να ανταλλάξουμε απόψεις αλλά και για να μάθουμε ο ένας απ' τον άλλο πώς να αντιμετωπίσουμε τις νέες προκλήσεις και ευκαιρίες που μας φέρνει ο 21ος αιώνας. Έξι από μας συναντήθηκαν ήδη, στη Φλωρεντία το Νοέμβριο του 1999. Υποσχεθήκαμε τότε να διευρύνουμε τις συζητήσεις μας. Σήμερα, 17 Ηγέτες Κρατών βρήκαμε κοινό έδαφος επικοινωνίας το οποίο πιστεύουμε πως προσδιορίζει ένα προοδευτικό πολιτικό πρόγραμμα που αρμόζει στον νέο αιώνα.

Πρώτιστα μας συνδέουν οι αξίες μας. Είμαστε προσηλωμένοι στην κοινωνική αλληλεγγύη και την κοινωνική δικαιοσύνη. Πιστεύουμε ότι όλοι έχουν ίση αξία αλλά και ίσες υποχρεώσεις. Αυτές οι αξίες δεν είναι νέες - αλλά γνωρίζουμε ότι αποκτούν νέα επικαιρότητα σε ένα κόσμο που αλλάζει με γοργούς ρυθμούς. Έχουμε απελευθερωθεί από παλιές αντιπαλότητες. Νιώθουμε το βάρος της ευθύνης να καλύψουμε το χαμένο έδαφος. Ο μόνος τρόπος να γίνει αυτό είναι να χαράξουμε μια νέα προοδευτική πορεία.

Είμαστε ηγέτες με επίγνωση των ευκαιριών της παγκοσμιοποίησης, οι οποίοι όμως δεν παραγνωρίζουν τους κινδύνους της. Αναγνωρίζουμε πλήρως την παγκοσμιοποίηση ως οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα, αλλά πιστεύουμε πως δεν πρέπει να αφηθεί στην τύχη της. Το κύριο αντικείμενο της προοδευτικής διακυβέρνησης τον νέο αιώνα είναι να βοηθά τους ανθρώπους να επωφεληθούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό από τις αλλαγές, δίνοντας τους τα εργαλεία για να αναπτύξουν πλήρως τις ικανότητές τους στο νέο κόσμο που αναδύεται.

Πιστεύουμε ότι οι οικονομίες της αγοράς πρέπει να συνδυαστούν με την κοινωνική υπευθυνότητα ώστε να δημιουργείται μακροχρόνια ανάπτυξη, σταθερότητα και πλήρης απασχόληση, να προωθείται κοινωνική δικαιοσύνη και να προστατεύεται το περιβάλλον. Αλλά η ψηφιακή επανάσταση, η αυξανόμενη ολοκλήρωση της παγκόσμιας οικονομίας, όπως και οι δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές συνεπάγονται ότι μπορούμε να πραγματοποιήσουμε το όραμά μας μόνο αν εργαστούμε με νέους τρόπους. Γνωρίζουμε ότι τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης δεν διαχέονται σε όλους τους ανθρώπους, ιδιαίτερα στον αναπτυσσόμενο κόσμο, όπου η ανισοκατανομή των εισοδημάτων έχει αυξηθεί.

Όλες αυτές οι προκλήσεις απαιτούν ενέργειες σε προοδευτική κατεύθυνση. Είμαστε προσηλωμένοι στις κεντρικές αξίες των ευκαιριών για όλους, ευθύνη από όλους και κοινωνία για όλους. Εφαρμόζουμε νέες

μεθόδους προοδευτικής διακυβέρνησης. Στη προσπάθεια αυτή, ο ευρύτερος διάλογος μπορεί μόνο βοήθεια να προσφέρει, και καλούμε και άλλους ηγέτες να ανταποκριθούν στο κάλεσμα και να δεσμευτούν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που περιγράφουμε στη συνέχεια.

Οι άνθρωποι έχουν ανάγκη να ζουν στην κοινωνία. Δεν τους αρκεί να εργάζονται στην αγορά. Συνεπώς έχουν την απαίτηση οι κυβερνήσεις τους να καταπολεμήσουν αποτελεσματικά την ανεργία - σε συνεργασία με τη εργοδοσία και τα συνδικάτα. Θέλουν παιδεία και δια βίου εκπαίδευση, γιατί γνωρίζουν ότι αυτή είναι το κλειδί για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και περισσότερη κοινωνική συνοχή ταυτόχρονα. Απαιτούν η κυβέρνηση να προωθεί ευκαιρίες αλλά και σιγουριά. Θέλουν την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Επιζητούν διασυννοριακές συνεργασίες, αναγνωρίζοντας τις διασυνδέσεις της διεθνούς κοινότητας στην επίτευξη αυτών των στόχων.

Είμαστε αποφασισμένοι να οδηγήσουμε τις χώρες μας εμπρός και να δημιουργήσουμε ασφαλείς και σταθερές συνθήκες για την προώθηση των πολιτικών δικαιωμάτων, της απασχόλησης και της ευημερίας, των ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες. Ο στόχος μας είναι να απελευθερώσουμε τις ικανότητες όλων των ανθρώπων, αλλά προκειμένου να γίνει αυτό πρέπει να συμμετέχουν στις ευθύνες οργανισμοί και άτομα, κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμοί, μη κυβερνητικοί οργανισμοί και δημόσιος τομέας. Αυτό το ζήτημα είναι στο επίκεντρο της προοδευτικής διακυβέρνησης στον 21ο αιώνα.

Η προώθηση της ευημερίας

Η συζήτησή μας στη διάσκεψη του Βερολίνου επικεντρώθηκε σε τρεις τομείς. Πρώτον, συζητήσαμε το ρόλο της πολιτικής και των κυβερνήσεων σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο του παγκόσμιου οικονομικού ανταγωνισμού, των παγκόσμιων αγορών και των παγκόσμιων χρηματοοικονομικών ροών. Για μας είναι πέντε οι κύριες υποχρεώσεις των εθνικών κυβερνήσεων για την προώθηση της ευημερίας:

- Πρέπει να διατηρούν την σταθερότητα στη μακροοικονομική πολιτική, υποστηρίζοντας τα υγιή δημόσια οικονομικά και με σταθερή θέση ενάντια στον πληθωρισμό. Πρέπει επίσης να προωθούν στις αγορές

κεφαλαίου την σταθερότητα, διαφάνεια και υγιή ανταγωνισμό. Μόνο με τέτοιες συνθήκες μπορούν οι επιχειρήσεις και οι οικογένειες να επενδύουν με εμπιστοσύνη. Μόνο με τέτοιες συνθήκες μπορούμε να διατηρούμε μια σταθερή και βιώσιμη αναπτυξιακή πορεία, προσβλέποντας προς την πλήρη απασχόληση.

- Η νέα οικονομία που σαρώνει τον κόσμο οδηγεί σε ενίσχυση της αφθονίας χωρίς ιστορικό προηγούμενο. Πιστεύουμε ότι οι αλλαγές στην οικονομία και η νέα τεχνολογία ανοίγουν νέες προοπτικές για την εργασία, ενώ οι νέες αγορές μπορούν να ενδυναμώνουν το άτομο και να διευρύνουν την δημοκρατία. Η οικονομική πρόοδος μπορεί να βοηθήσει να ξεπεραστούν κοινωνικοί και οικονομικοί φραγμοί, αλλά αυτό απαιτεί να είναι εφοδιασμένοι οι άνθρωποι με τις δεξιότητες ικανές να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις.
- Η Παιδεία είναι καθοριστικής σημασίας για την ισότητα, την ανάπτυξη και την πολιτική συμμετοχή και αποτελεί κλειδί για την κοινωνική δικαιοσύνη και τον οικονομικό δυναμισμό. Συνεπώς είναι κορυφαία προτεραιότητα για όλους μας. Για παράδειγμα, η διεύρυνση της ανώτατης παιδείας είναι απαραίτητη για τους φοιτητές, αλλά επίσης προωθεί μία ζωντανή ερευνητική βάση που θα αποτελέσει εφελκυστικό νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Επιπρόσθετα, σκοπός μας είναι η προώθηση της δια βίου εκπαίδευσης και συγκεκριμένα να αναβαθμίσουμε τις δεξιότητες των εργατών χαμηλής εξειδίκευσης.
- Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας πρέπει να αναβαθμιστούν και προσαρμοστούν. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, αποδοτικότεροι ιστοί κοινωνικής ασφάλειας μπορούν να προλάβει τη επέκταση της φτώχειας αλλά και των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων. Πρέπει επίσης να προνοήσουμε ώστε οι παροχές προς τους ηλικιωμένους, τους ασθενείς και τους ανήμπορους να είναι εξασφαλισμένες μελλοντικά ενόψει των νέων δημογραφικών προκλήσεων. Θεμέλιο της κοινωνικής πολιτικής είναι μια αποτελεσματική πολιτική απασχόλησης, προσανατολισμένη στην διεύρυνση της συμμετοχής και ιδιαίτερα στη αποφυγή της διαρθρωτικής ανεργίας. Ειδικά σε αυτόν τον τομέα, θα μοιραστούμε και θα διδαχθούμε από τις καλύτερες πρακτικές.
- Είμαστε αποφασισμένοι να εκμεταλλευτούμε πλήρως τις ευκαιρίες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας

νίας για ευμάρεια, απασχόληση και συμμετοχή. Ο ρόλος της κυβέρνησης είναι να δημιουργεί ένα κλίμα που να επιτρέπει στην επιχειρηματικότητα να ευδοκιμεί, που να μειώνει το κόστος πρόσβασης στη νέα τεχνολογία και που να προωθεί την έρευνα και την επιστημονική πρόοδο. Επίσης, είμαστε αποφασισμένοι να γεφυρώσουμε το ψηφιακό χάσμα – τον ψηφιακό αναλφαβητισμό. Όλοι οι πολίτες πρέπει να διαθέτουν τις δεξιότητες να συμμετέχουν στην τεχνολογία που αλλάζει τον τρόπο ζωής μας ταχύτατα. Γνωρίζουμε ότι οι νέες τεχνολογίες οδηγούν σε νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας και επηρεάζουν τα εργατικά δικαιώματα.

Ενίσχυση της Κοινωνίας Πολιτών

Δεύτερον, συζητήσαμε πως θα ενισχύσουμε τη κοινωνία πολιτών. Σε ένα περιβάλλον με μεταβαλλόμενες κοινωνικές δομές, οι άνθρωποι θέλουν να ζουν με στέρεες κοινωνικές σχέσεις: Οι οικογένειες αξίζουν της ιδιαίτερης προσοχής μας. Οι πολίτες θέλουν να ζουν σε γειτονιές με ασφάλεια. Τα παιδιά δικαιούνται να περάσουν τα παιδικά τους χρόνια και να μεγαλώσουν μέσα σε περιβάλλον ελεύθερο από το έγκλημα, τα ναρκωτικά και την βία. Οι πληθυσμοί μεταναστών και ιθαγενών πρέπει να ενσωματωθούν πλήρως στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή.

Πιστεύουμε πως η κοινωνία πολιτών έχει ανάγκη ανανέωσης ενόψει της σύγχρονης εποχής: η δυναμική αγορά πρέπει να πλαισιώνεται από ισχυρή κοινωνία πολιτών, η οποία να μην βασίζεται στη προκατάληψη αλλά σε συμφωνημένους κανόνες, αλλά και από μία εκσυγχρονισμένη Πολιτεία. Όσοι βρίσκονται στην εξουσία οφείλουν να λογοδοτούν. Εκσυγχρονιστικές κυβερνήσεις οφείλουν να παρέχουν αντισταθμίματα στην παγκοσμιοποίηση, να εντάσσουν την παγκοσμιοποίηση στην υπηρεσία του συνόλου, να παρέχουν κοινωνική ασφάλιση, δικαιοσύνη και πολιτισμικό δείγμα γραφής, να διευκολύνουν τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά. Θεωρούμε τα ζητήματα που ακολουθούν μείζονος σημασίας:

- Χρειαζόμαστε ένα καινούργιο ισοζύγιο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ως την βάση για ισχυρότερη κοινωνία. Οι πιο ευκατάστατοι οφείλουν να προσφέρουν στη κοινωνία τις δεξιότητες και τα ταλέντα τους, και να μην αυτοεξαιρούνται από το σύνολο, ενώ οι λιγότερο

προνομιούχοι πρέπει να εντάσσονται με την παροχή σε αυτούς νέων ευκαιριών. Στηρίζουμε ένα ρόλο κινητοποίησης για το Κράτος, ώστε να παρέχει σε όλους τους πολίτες τα εργαλεία προκειμένου αυτοί να μπορούν να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους στο έπακρο. Αλλά και οι επιχειρήσεις έχουν ευθύνες απέναντι στη κοινωνική ζωή. Η ευθύνη αυτή πρέπει να τονισθεί.

- Οι δημόσιες υπηρεσίες παίζουν ρόλο-κλειδί για την ισότητα ευκαιριών και για μια πολιτισμένη κοινωνία, δεδομένου ότι όλοι εξαρτάμαστε από τη ποιότητα της παιδείας, της υγείας, της φροντίδας και της παιδικής μέριμνας, του ποινικού συστήματος και των κοινωνικών υπηρεσιών. Πεποίθησή μας είναι πως οι υπηρεσίες αυτές οφείλουν να είναι στενά προσανατολισμένες προς τις ανάγκες του πολίτη – για καλύτερη ποιότητα, μεγαλύτερη ευκολία και πιο προσωπική προσφορά υπηρεσιών. Αυτό συχνά σημαίνει δύσκολες μεταρρυθμίσεις, που είναι απαραίτητο συμπλήρωμα για τη αυξημένες επενδύσεις που απαιτούνται για την εξυπηρέτηση αυξανόμενων αναγκών.
- Για εμάς, η κοινωνία είναι άξια του ονόματός της μόνο όταν όλοι οι πολίτες, ανεξαρτήτως φυλής, θρησκείας, καταγωγής ή φύλου, ζουν σε ατμόσφαιρα ανοχής και αμοιβαίου σεβασμού. Σε μία εποχή τεράστιων προκλήσεων λόγω των μετακινήσεων πληθυσμών, οφείλουμε να έχουμε σαφείς πολιτικές για την μετανάστευση και το άσυλο. Δεσμευόμαστε να προωθήσουμε την ένταξη και το σεβασμό στον εθνικό, πολιτισμικό και θρησκευτικό πλουραλισμό, δεδομένου ότι αυτά καθιστούν τις κοινωνίες μας ισχυρές, τις οικονομίες μας πιο ευέλικτες και προωθούν την ανταλλαγή ιδεών και γνώσης. Χαιρετίζουμε την ποικιλομορφία των εθνών μας. Ενθαρρύνουμε το πολιτισμικό πλουραλισμό. Η παγκοσμιοποίηση, η οποία πράγματι συνίσταται σε στενότερες επαφές και περισσότερες ανταλλαγές, δεν πρέπει να οδηγήσει στην ομογενοποίηση αλλά στον εμπλουτισμό των ανθρώπων και σε πολιτισμικό άνοιγμα.
- Μειονότητες ιθαγενών σε κάποιες χώρες είναι από τις πιο ευάλωτες παγκοσμίως. Αναγνωρίζουμε πως η προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων τους χρήζει ειδικής μελέτης και δικαιολογημένα αποτελεί ζήτημα ενασχόλησης για τη διεθνή κοινότητα.
- Οφείλουμε να εκσυγχρονίσουμε και ανανεώσουμε τη κυβέρνηση προκειμένου να εξασφαλίσουμε πως εστιάζει τη προσοχή της στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων των πολιτών καθώς

επίσης στην ανάπτυξή τους. Όπου η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα εκεί προωθεί το κοινό συμφέρον, την στηρίζουμε. Όπου η αποκέντρωση προσδίδει στους πολίτες μεγαλύτερο έλεγχο στις υποθέσεις τους, την στηρίζουμε. Όπου η τεχνολογία εξορθολογίζει και καθιστά πιο ποιοτική την παροχή υπηρεσιών, την στηρίζουμε.

- Η κυβέρνηση οφείλει να ενστερνιστεί τη ψηφιακή επανάσταση προκειμένου να την καταστήσει πιο προσβάσιμη, πιο δημοκρατική και πιο αποτελεσματική. Αναγνωρίζουμε ότι η ψηφιακή επανάσταση αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο το οποίο προσφέρει στους πολίτες ένα νέο τρόπο να συνδέονται και επικοινωνούν με τη κυβέρνησή τους.

Η Περαιτέρω Βελτίωση της Διεθνούς Συνεργασίας

Τρίτον, φιλοδοξούμε να είμαστε μία διεθνής κοινότητα με κοινές αξίες. Καταλαβαίνουμε την ανάγκη για ένα νέο διεθνές κοινωνικό συμβόλαιο – για την πραγματοποίηση, σε διεθνές επίπεδο, της δέσμευσής μας για ισχυρή κοινωνία στο εσωτερικό. Το κοινωνικό συμβόλαιο αυτό αποτελεί παραδοχή της αλληλεξάρτησης και βασίζεται σε αμοιβαία προσπάθεια και αμοιβαία ευθύνη απέναντι στους κοινούς στόχους. Ο αναπτυγμένος κόσμος έχει υποχρεώσεις έναντι του αναπτυσσόμενου κόσμου, και η δέσμευση αυτή ανταποδίδεται – η βοήθεια για την ανακούφιση των υπερχρεωμένων χωρών να χρησιμοποιείται για την ανάγκη του λαού και όχι για πολεμικές συγκρούσεις, η ανάπτυξη να σέβεται το περιβάλλον, τα οφέλη του εμπορίου να διαχέονται σε όλους. Προκειμένου να προωθήσουμε τη κοινωνική δικαιοσύνη και τον οικονομικό δυναμισμό σε αναπτυσσόμενες χώρες οφείλουμε να στηρίξουμε το κράτος δικαίου, τους θεσμούς της αγοράς και το ελεύθερο εμπόριο ως κλειδιά για την οικονομική ανάπτυξη. Καθώς η παγκοσμιοποιημένη οικονομία και το αμοιβαίο ενδιαφέρον για τα διεθνή ζητήματα μας φέρνει κοντύτερα, έχουμε ανάγκη να προχωρήσουμε την ιδέα της κοινότητας στην εθνική, περιφερειακή και παγκόσμια διάστασή της.

Όπως ακριβώς προσπαθούμε να προωθήσουμε την κοινωνική δικαιοσύνη και τον οικονομικό δυναμισμό για ολόκληρο τον πληθυσμό των χωρών μας, έχουμε την ευθύνη να διαμορφώσουμε ένα διεθνή καταμερισμό του πλούτου και των ευκαιριών που είναι διατηρήσιμος και χωρίς αποκλεισμούς. Διαθέτουμε διεθνείς οργανισμούς αφιερωμένους στην

αντιμετώπιση πολλών τέτοιων καίριων ζητημάτων: εμπόριο, χρηματοοικονομική σταθερότητα, πρόληψη συρράξεων, δημόσια υγεία, παιδεία, απασχόληση, προστασία του περιβάλλοντος, οικονομική ανάπτυξη. Οφείλουμε ιδιαίτερα να ενδυναμώσουμε τους οργανισμούς εκείνους οι οποίοι εστιάζουν τη προσοχή τους στην καταπολέμηση της πείνας, της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

Αναγνωρίζουμε το αίτημα της διαφάνειας και υπευθυνότητας για τους οργανισμούς αυτούς. Πιστεύουμε επίσης πως η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας καθώς επίσης και της συνεργασίας σε θέματα παγκοσμίου ενδιαφέροντος μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην ενίσχυση της προοδευτικής διακυβέρνησης στο εσωτερικό επίπεδο, με τη διασφάλιση σταθερότερων οικονομικών συνθηκών και με τη προώθηση και ανάπτυξη προσπαθειών για τη οικοδόμηση μιας πιο συμμετρικής διαδικασίας παγκοσμιοποίησης.

Γνωρίζουμε ότι τα προβλήματα της φτώχειας, της υπερχρέωσης, των συρράξεων, της περιβαλλοντικής υποβάθμισης συνδέονται μεταξύ τους. Για το λόγο αυτό χρειαζόμαστε αποτελεσματική διεθνή συνεργασία η οποία να συνδέει τις λύσεις στα προβλήματα αυτά. Η διασύνδεση αυτή εφαρμόζεται πιλοτικά στην διασύνδεση των προγραμμάτων αντιμετώπισης της υπερχρέωσης με αυτά μείωσης της φτώχειας. Για εμάς, τα παρακάτω ζητήματα είναι καίρια:

- Τασσόμαστε υπέρ της ελευθερίας στο διεθνές εμπόριο το οποίο αποτελεί καθοριστικό εργαλείο οικονομικής ανάπτυξης για τον αναπτυσσόμενο κόσμο και μέσο για δημιουργία νέων αγορών για τον αναπτυσσόμενο. Ένα ενισχυμένο πολυμερές σύστημα διεθνούς εμπορίου είναι καθοριστικό για την ανάπτυξη της προοδευτικής διακυβέρνησης σε διεθνές επίπεδο, αφού εξασφαλίζει σε σκληρά εργαζόμενους ανθρώπους μια ίση ευκαιρία πώλησης στο εξωτερικό των προϊόντων που παράγουν. Συμφωνήσαμε ότι καθοριστικό βήμα στην διαδικασία απελευθέρωσης του εμπορίου είναι η παροχή στις λιγότερο αναπτυσσόμενες χώρες, εκ μέρους των αναπτυσσόμενων αλλά και αναπτυσσόμενων χωρών, διευρυμένων δυνατοτήτων πρόσβασης στις αγορές τους.
- Αντιλαμβανόμαστε ότι ένα σταθερό διεθνές χρηματοοικονομικό περιβάλλον αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, αλλά και για να επιτρέπει σε όλες τις χώρες να

αξιοποιήσουν τα δυνατικά οφέλη της παγκοσμιοποίησης. Στηρίζουμε τις προσπάθειες για μείωση των βαρών που αντιμετωπίζουν οι υπερχρεωμένες χώρες. Επιθυμούμε να ενισχύσουμε τη καλή διακυβέρνηση σε εκείνες τις χώρες όπου η αδυναμία των κυβερνήσεων είναι αυτή που ευθύνεται για την υπονόμευση του κράτους δικαίου και την οικονομική και κοινωνική οπισθοδρόμηση.

- Αναγνωρίζουμε την ανάγκη να βελτιώσουμε το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των χρηματοοικονομικών αγορών με: την υιοθέτηση πιο αποτελεσματικών κανόνων, την ενίσχυση της εποπτείας και λογιστικής, την υιοθέτηση κανόνων συμπεριφοράς, κανόνων για την υγιή εταιρική διοίκηση και την δίκαιη κατανομή σφαιρών δράσης μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Συμφωνήσαμε με την ανάγκη θέσπισης επαρκούς κανονιστικού και εποπτικού πλαισίου προκειμένου να ενισχύσουμε την χρηματοοικονομική σταθερότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη.
- Η παγκοσμιοποίηση, το εμπόριο και η τεχνολογική πρόοδος πρέπει να μας επιτρέψουν να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα της φτώχειας πιο αποτελεσματικά από ποτέ. Δεδομένου ότι η ταχεία τεχνολογική πρόοδος δυνατόν να διευρύνει την ανισότητα, έχουμε υποχρέωση απέναντι στα φτωχά έθνη και τους πολίτες των εθνών αυτών να διασφαλίσουμε ότι θα συμμετέχουν στις ευκαιρίες που προσφέρει η πρόοδος αυτή. Η απευθείας παροχή βοήθειας από κυβερνητικές και μη οργανώσεις εξακολουθεί να είναι απαραίτητη. Σκοπεύουμε να δώσουμε περισσότερη προτεραιότητα στο θέμα αυτό και να αντισταθούμε σε όσους θα επιδιώξουν να το υποβαθμίσουν.
- Έχουμε υποχρέωση να μετατρέψουμε το ψηφιακό χάσμα σε ψηφιακές ευκαιρίες για όλο το πλανήτη, εκπαιδεύοντας δασκάλους και οικοδομώντας στέρεες συνεργασίες με κυβερνήσεις, επιχειρήσεις, ιδρύματα και αυτόνομους οργανισμούς. Πρέπει να εκμεταλλευτούμε στο έπακρο τις δυνατότητες που παρέχει η νέα τεχνολογία για την βελτίωση της υγείας, της παιδείας και να προωθήσουμε την κατανόηση και τις πολιτισμικές ανταλλαγές. Πιστεύουμε ότι η παιδεία, είναι για τις αναπτυσσόμενες χώρες εξίσου σημαντική αν όχι σημαντικότερη από ό,τι για τις αναπτυγμένες χώρες. Υποστηρίζουμε το στόχο που έχει τεθεί για τη σημαντική αύξηση στην παροχή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης παγκοσμίως. Πρέπει να διασφαλίσουμε ότι όλα τα παιδιά της γης, οι αυριανοί πολίτες, έχουν εκπαιδευτεί από καλά καταρτισμένους και κατάλληλα εξοπλισμένους δασκάλους.

• Το παγκόσμιο περιβάλλον πρέπει να παραδοθεί με ασφάλεια στις επερχόμενες γενεές. Η αειφόρος ανάπτυξη πρέπει να είναι ο στόχος κάθε σύγχρονης διακυβέρνησης. Υποστηρίζουμε την ανάληψη των υποχρεώσεων που απορρέουν από το Πρωτόκολλο του Κιότο και θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε νέους μηχανισμούς, όπως το εμπόριο «δικαιωμάτων ρύπανσης», ώστε να δημιουργήσουμε κοινά συμφέροντα μεταξύ αναπτυσσόμενων και αναπτυγμένων χωρών.

• Πρέπει να συντονιστούμε για την καταπολέμηση των μεταδοτικών ασθενειών που στερούν τις αναπτυσσόμενες χώρες από το πολυτιμότερο περιουσιακό τους στοιχείο, τους ανθρώπους τους. Στηρίζουμε την επικέντρωση στη δημιουργία υγειονομικών υποδομών. Δεσμευόμαστε επίσης στην αύξηση των οικονομικών συνεισφορών στην προσπάθεια εμβολιασμών που βοηθά τις φτωχές χώρες και την ενίσχυση της έρευνας για την ανάπτυξη νέων εμβολίων για την καταπολέμηση ασθενειών όπως η φυματίωση, η ελονοσία και το έιτς.

Εμείς οι ηγέτες προοδευτικών κυβερνήσεων πιστεύουμε ότι στον 21ο αιώνα, η δημοκρατία προωθεί τα ιδεώδη και τα μέσα για να δώσουν την ελπίδα για όλους. Παρά τα συγκυριακά εμπόδια και θυσίες στην καθημερινή άσκηση της πολιτικής, πιστεύουμε ότι οι αξίες μας αποκτούν περιεχόμενο μέσα από την αποτελεσματική δράση. Δραστηριοποιούμαστε σήμερα προς όφελος των μελλοντικών γενεών του 21ου αιώνα.

Γίναμε όλοι σοφότεροι από αυτή τη συνάντηση και όλοι επιθυμούμε να συναντηθούμε ξανά. Ένα από τα συμπεράσματα της συνάντησης της Φλωρεντίας ήταν η ανάγκη να διευρύνουμε το δίκτυο των προοδευτικών κυβερνήσεων. Επιθυμούμε οι υπουργοί μας, οι δημόσιοι λειτουργοί και οι επικεφαλής των δημοσίων υπηρεσιών να συναντώνται και να συνεργάζονται σε τακτική βάση, να συζητούν πολιτικές λύσεις και να διδάσκονται ο ένας από τον άλλο. Θα ενισχύσουμε την ανταλλαγή δημοσίων λειτουργών και επικεφαλής δημοσίων υπηρεσιών, και θα δημιουργήσουμε δίκτυα σκεπτόμενων ανθρώπων και επιστημονικών ιδρυμάτων τα οποία θα αναλάβουν να εντοπίσουν τις προκλήσεις και τις επιλογές πολιτικής. Πιστεύουμε ότι οι πολίτες μας πρέπει να αντλήσουν αυτοπεποίθηση από την κοινή μας προσπάθεια και πορεία που επιλέξαμε. Προσβλέπουμε στην αποδοχή των ιδεών μας αυτών από όλους όσους αναγνωρίζουν τον εαυτό τους στο κοινό προοδευτικό μας εγχείρημα.

Διάσκεψη Βερολίνου για την Προοδευτική Διακυβέρνηση

Συμβολή του Πρωθυπουργού
κ. Κώστα Σημίτη

Α. Η αποστολή μας

Εμείς, όλοι εμείς, ο καθένας από εμάς, φέρνουμε σε αυτήν την συνάντηση την ιστορία και την εμπειρία της χώρας μας. Όλοι μας αντιμετωπίζουμε τα καθημερινά προβλήματα της διακυβέρνησης, της προσπάθειας υλοποίησης των στόχων μας με τα διαθέσιμα μέσα. Της προσπάθειας να εξασφαλίσουμε οφέλη σε συνθήκες που φαίνεται να κυριαρχούν τα αντιτιθέμενα συμφέροντα. Της αποδοχής σκληρών προκλήσεων και της μετατροπής των προκλήσεων αυτών σε ευκαιρίες. Αντιλαμβανόμαστε την αξία της κοινωνικής συνοχής, της πολιτικής σταθερότητας, της άρρητης κατανόησης μεταξύ ατόμων που συμμερίζονται τους ίδιους στόχους και αντιλήψεις.

Η ύπαρξη της Παγκόσμιας Αγοράς θέτει το ερώτημα της Παγκόσμιας Πολιτείας. Ποιες είναι εκείνες οι δομές, οι κώδικες συμπεριφοράς, οι μηχανισμοί συντονισμού, οι ενέργειες αυτές που μπορούν να χαλιναγωγήσουν τις οικονομικές και τεχνολογικές δυνατότητες και να τις μετατρέψουν σε επιτεύγματα και ευημερία για τον άνθρωπο; Τι πρέπει να ισχύει τόσο μεταξύ κρατών και υπερεθνικών οντοτήτων, όσο και στο εσωτερικό κρατών ή περιφερειών για να εξαχθεί το μέγιστο αποτέλεσμα από τις υπάρχουσες δυνατότητες;

Το αίτημα της καλής διακυβέρνησης είναι από τα παλαιότερα αιτήματα φιλοσοφικού στοχασμού— ένα αίτημα που τώρα απευθύνεται στο παγκόσμιο πεδίο. Πιστεύουμε ότι είμαστε προετοιμασμένοι για να αντιμετωπίσουμε το αίτημα αυτό:

- Όλοι πιστεύουμε βαθύτατα σε ένα κόσμο χωρίς αποκλεισμούς. Σε ένα κόσμο που δεν αδιαφορεί για την τύχη του κάθε ατόμου. Σε ένα κόσμο όπου από τις συναλλαγές μεταξύ κρατών, οικονομιών και ατόμων μπορούν να κερδίσουν όλοι.
- Έχουμε κοινές αξίες και στόχους. Την αξία του ατόμου. Την σημασία της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης.
- Έχουμε αποδείξει ότι δεν είμαστε άκαμπτα δογματικοί στις επιλογές πολιτικής. Όλες οι οικονομίες των χωρών μας είναι ένα κράμα αγοράς και συλλογικής επέμβασης – είναι όλες μεικτές οικονομίες.
- Πάνω από όλα πιστεύουμε στην αναγκαιότητα δράσεων που διαμορφώνουν το μέλλον των πολιτών μας. Δεν τους παραδίδουμε στον απλοϊκό αυτοματισμό, την μοιρολατρία, του «αόρατου χεριού».

® Παρά ταύτα, πρέπει να παραδεχτούμε ότι έχουν γίνει λάθη, άκαιρα ξεκινήματα και παρανοήσεις που ανάγκασαν την επανεξέταση επιλογών, την επανεξέταση στρατηγικής, προσαρμογές στόχων και επιδιώξεων. Πρέπει να είμαστε εξίσου έτοιμοι να διδασκόμαστε από τα λάθη μας όσο και να αντιγράφουμε τις επιτυχίες μας.

Ο διάλογός μας εδώ τροφοδοτείται από κοινές αξίες, συγκρίσιμα προβλήματα, ενώ εμπλουτίζεται περαιτέρω από την ποικιλία των εμπειριών μας, τις ιδιαιτερότητες και την ατομικότητα. Είναι αυτές οι ιδιότητες που πρέπει να αξιοποιηθούν στην αναζήτηση της καλής διακυβέρνησης.

B. Το Κεντρικό παράδοξο: Η Αγορά εξαντλεί τις δυνατότητές της

Η οικονομία της αγοράς απεδείχθη αποτελεσματικός μηχανισμός για την ανάπτυξη. Επιτρέπει ταχεία πρόοδο και εξασφαλίζει τα μέσα με τα οποία ασυντόνιστες δράσεις οδηγούν σε κοινωνικά επωφελή αποτελέσματα. Με τον τρόπο αυτό επέτρεψε στην ατομική εφευρετικότητα, στην ευθυκρισία, στην ευρηματικότητα και, δεν πρέπει να λησμονούμε, στην σκληρή δουλειά να αποδώσουν καρπούς.

Η επιτυχία των αγορών οδήγησε στην εξάπλωσή τους. Αυτό έλαβε χώρα τόσο εκτατικά, επαυξάνοντας την γεωγραφική τους εξάπλωση, όσο και εντατικά, εμβαθύνοντας την αλληλεξάρτηση μεταξύ δραστηριοτήτων. Ως αποτέλεσμα, οι ενοποιημένες αγορές καλύπτουν όλο και ευρύτερες περιοχές του πλανήτη – πυροδοτώντας την συζήτηση περί παγκόσμιας αγοράς και παγκοσμιοποίησης. Επίσης καλύπτουν όλο και περισσότερες πτυχές ανθρώπινης δραστηριότητας.

Με την εξάπλωση των ορίων των συναλλαγών της αγοράς μακρύτερα και βαθύτερα, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με κάτι που οι περισσότεροι από εμάς γνωρίζαμε προ πολλού: Οι αγορές είναι πάνω από όλα κοινωνικοί μηχανισμοί. Για να λειτουργούν αποτελεσματικά πρέπει να βασίζονται σε θεμέλια κοινωνικών συμπεριφορών: Δηλαδή σε καλά εμπειδωμένες αρχές. Σαφείς κανόνες του παιχνιδιού και ξεκάθαρες νομικές οριοθετήσεις. Ευρεία συνεννόηση χωρίς επεξηγήσεις. Εμπιστοσύνη σε επιχειρηματικές και άλλες σχέσεις.

Σε μικρές κοινότητες με παράδοση, τέτοια παραδείγματα «κοινωνικού

κεφαλαίου» είναι εύλογο να θεωρούνται ως αυτονόητα. Στην πλειοψηφία τους οι οικονομικές συναλλαγές πραγματοποιούνται ανεμπόδιστες, με τρόπο που μοιάζει σχεδόν αυτόματος. Μεγάλο τμήμα των θεωριών των οικονομολόγων, μάλιστα, θεωρεί ότι αυτές οι συνθήκες υπάρχουν πάντοτε.

Η ταχεία εξάπλωση των αγορών σε νέες περιοχές ή η συνένωση των αγορών που ως τότε λειτουργούσαν με διαφορετικά πρότυπα, αναβαθμίζει την σημασία τέτοιων παρατηρήσεων. Επιτρέψτε μου να προσφέρω κάποια παραδείγματα:

- Η εξάπλωση των διεθνών αγορών κεφαλαίου οδήγησε στην υιοθέτηση πολλών σημαντικών πρωτοβουλιών στην διεθνή διακυβέρνηση. Στο πεδίο αυτό, όπου η παγκοσμιοποίηση έχει προχωρήσει περισσότερο, πιέσεις για ευρηματικές ρυθμιστικές πρωτοβουλίες προήλθαν από τους κόλπους της ίδιας της αγοράς.
- Η ανάγκη οικονομικού συντονισμού για την επίτευξη σταθερότητας έχει αναγνωριστεί εδώ και πολύ καιρό και υλοποιείται μέσω οργανισμών όπως ο ΟΟΣΑ ή το ΔΝΤ.
- Η ταχεία εξάπλωση της τεχνολογίας και της «Νέας Οικονομίας» δημιουργεί την ανάγκη της θέσπισης διεθνών προτύπων που επιτρέπουν την διασυνδεσιμότητα, και την συνέργεια ενώ επιτρέπουν στην ανάπτυξη να προχωρεί απερίσπαστη από μονοπωλιακές πιέσεις.

Έτσι ήδη διαμορφώνεται ένας κώδικας συμπεριφοράς στο διεθνές πεδίο, ως αποτέλεσμα ρεαλιστικών πρωτοβουλιών για να λυθούν υπαρκτά προβλήματα.

Όμως εκτός αυτών, το τελευταίο διάστημα έχει αποκτήσει μεγαλύτερη επικαιρότητα η κοινωνική ταυτότητα των αγορών εξ αιτίας της σχέσης που αναπτύσσεται μεταξύ των αποτελεσμάτων της αγοράς και της διανομής εισοδήματος και πλούτου.

Στην μία ακραία περίπτωση, οι υπερβολές σε πολλές χώρες του τελείως αρρυθμιστού «καπιταλισμού τύπου καζίνο», έχουν διαμορφώσει μια διανομή εισοδήματος που στερείται νομιμοποίησης και κοινωνικής αποδοχής. Αυτή η έλλειψη οδήγησε συχνά σε έντονες ανισορροπίες, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές, και σε μερικές περιπτώσεις σε ολική κατάρρευση.

Το παράδειγμα αυτό είναι ακραίο, αν και για πολλούς παραμένει τραγικά επίκαιρο. Δείχνει την σύνθετη σχέση μεταξύ των αποτελεσμάτων της αγοράς, της διανομής των ωφελημάτων συμμετοχής σε αυτήν και την σημασία στην συνολική πρόοδο. Ο μηχανισμός της αγοράς θα δημιουργήσει, αναπόφευκτα, κερδισμένους και χαμένους, Η διαφύλαξη της κοινωνικής και οικονομικής σταθερότητας θα διευκολυνθεί αν ισχύουν δύο συνθήκες:

Πρώτον, αν η διαδικασία με την οποία καθορίζεται το ποιος κερδίζει και ποιος χάνει, είναι εύλογη και δίκαιη. Οι κανόνες του παιχνιδιού πρέπει να είναι δίκαιοι και ανοικτοί σε όλους. Η μονοπωλιακή και ολιγοπωλιακή δύναμη δεν προκαλούν μόνο απώλειες αποτελεσματικότητας, αλλά υποσκάπτουν και τις συνθήκες λειτουργίας και αποδοχής του μηχανισμού της αγοράς.

Δεύτερον, αν το κόστος του να παίξει κανείς και να μην κερδίσει δεν είναι τόσο δυσβάστακτο ώστε να καθιστά την συμμετοχή ασύμφορη. Το σύστημα κοινωνικής προστασίας είναι σημαντικό αφού προσφέρει έναν κοινωνικό ιστό ασφάλειας. Ο ιστός αυτός έχει δύο λειτουργίες που του επιτρέπουν να επιταχύνει την διαδικασία της ανάπτυξης. Αποτρέπει μια τυχόν αποτυχία από το να έχει καταστροφικά αποτελέσματα, προσφέροντας στον εργαζόμενο ένα είδος ασφάλισης. Πιο ουσιαστικά, όμως, μπορεί να επιτύχει περισσότερα από το να απαλύνει τις επιπτώσεις της απώλειας και να εξασφαλίσει μια άλλη ευκαιρία.

Στο εσωτερικό πεδίο όλες οι χώρες παραδέχονται ότι η αγορά έχει ανάγκη συμπλήρωσης με συλλογική δράση και σε άλλα θέματα. Ο λόγος για αυτό είναι ότι σε σημαντικά θέματα η αγορά «σκοντάφτει» και έτσι οδηγεί σε υποδεέστερα αποτελέσματα. Θα αναφέρω τέσσερα παραδείγματα:

1. Η αγορά από μόνη της οδηγεί σε ανεπαρκείς επενδύσεις στην παιδεία και στην αναβάθμιση των ανθρώπινων δεξιοτήτων που είναι οι τελικοί καθοριστικοί παράγοντες της ανάπτυξης.
2. Η αγορά συχνά οδηγεί σε μυωπικές αποφάσεις στις οποίες τα συμφέροντα των επερχόμενων γενεών παραβλέπονται. Το περιβάλλον, αλλά όμως και πτυχές της κοινωνικής πολιτικής είναι πολύ συχνά τα αθέλητα θύματα αυτής της μυωπικής στάσης.
3. Η αγορά ενδέχεται να μην αξιοποιεί όλους τους διαθέσιμους πόρους. Η ανεργία, με δεδομένο ότι απορρίπτει την συνεισφορά των α-

νέργων οδηγεί σε κοινωνικό αποκλεισμό, αλλά επιπλέον περιορίζει και τις οικονομικές δυνατότητες.

4. Η σημασία των δημόσιων αγαθών. Ο πολιτισμός έχει κεντρική θέση, αφού προσδίδει κατεύθυνση στην κίνηση της κοινωνίας, διευκολύνει την κοινωνική συνοχή και έτσι επιτρέπει να ριζώσουν αγαθά, όπως η αμοιβαία εμπιστοσύνη και η συνεννόηση.

Κάθε κυβέρνηση στην καθημερινή της λειτουργία, πρέπει να αναγνωρίζει ότι η διακυβέρνηση αξιοποιεί πολιτικά μέσα για να συμπληρώνει, υποβοηθεί και κατευθύνει την προεξάρχουσα λογική της κάθε μιας από τις τέσσερις σφαίρες λειτουργίας της:

- Στην *οικονομική σφαίρα*, τη λογική της αγοράς,
- Στην *πολιτική σφαίρα*, τη δημοκρατική λογική,
- Στην *κοινωνική σφαίρα*, τη λογική της αλληλεγγύης,
- Στην *πολιτισμική σφαίρα*, τη λογική της αυτοπραγμάτωσης – αυτονομίας.

Συνεχώς αναζητούμε νέους τρόπους λειτουργίας, προσπαθούμε να διδασκόμαστε από τις αστοχίες μας, αναζητούμε καλές πρακτικές για να επιλύσουμε παλαιά και νέα προβλήματα.

Πρέπει να προσπαθήσουμε να εφαρμόσουμε μερικές από αυτές τις διαπιστώσεις στις νέες απαιτήσεις της παγκόσμιας οικονομίας. Σε αυτήν την κατεύθυνση θέλω να εκθέσω τις σκέψεις μου σε τρία θέματα, που αφορούν:

1. Την αξία του να υπάρχει ένα πολιτικό αντίβαρο στην διεθνή οικονομική σκηνή.
2. Το πείραμα της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης στην παγκόσμια σκηνή.
3. Την σημασία της κοινωνίας των πολιτών και των δημοκρατικών κανόνων στην Παγκόσμια Πολιτεία.

Γ. Το πολιτικό αντίβαρο: Ρύθμιση και συντονισμός στο διεθνές πεδίο

Οι αγορές και, μιλώντας γενικότερα, η σφαίρα των οικονομικών σχέσεων τείνουν να αυτοεξαντληθούν. Η γεωγραφική ενοποίηση των α-

γορών σπρώχνει την οικονομική αλληλεξάρτηση στο σημείο όπου η έλλειψη πολιτικού αντίβαρου γίνεται αισθητή σαν εμπόδιο.

Αυτό μπορεί να προέρχεται απλώς από την ανάγκη θέσπισης κοινών προτύπων – όπως στην περίπτωση της κοινωνίας της πληροφορίας. Σε άλλες περιπτώσεις, όπως στην βιολογική έρευνα ή την βιοτεχνολογία, η αναγκαιότητα συμφωνημένων κοινών πρακτικών πηγάζει από βαθύτερα ηθικά προτάγματα. Το επιθυμητό κοινά συμφωνημένων κανόνων δημιουργεί την ανάγκη τόσο για χώρο για συζήτηση και συμφωνία τέτοιων κανόνων, αλλά και για μηχανισμούς για την συμμόρφωση προς αυτούς καθώς και για κυρώσεις για την μη τήρησή τους. Θέματα διανομής εισοδήματος και διόρθωσης των επιπτώσεων είναι συχνά στην καρδιά της διαδικασίας διαμόρφωσης αποφάσεων. Όλο και συχνότερα διαπιστώνουμε την ανάγκη εξασφάλισης της αποδοχής από την κοινή γνώμη, της επεξήγησης της ορθότητας των ενεργειών, της κατοχύρωσης διεθνών αποφάσεων μέσω ηθικών αρχών και αξιών.

Η χάραξη πολιτικών στο παγκόσμιο επίπεδο ως πριν από μερικές δεκαετίες θεωρείτο αντικείμενο δικαιοδοσίας της διπλωματίας κλεισμένων των θυρών. Σήμερα βρίσκεται σταθερά σε χώρο ανοικτό στον δημοκρατικό διάλογο – σε συμμετοχικές πολιτικές πρακτικές που όλο και περισσότερο μοιάζουν με την άσκηση πολιτικής στο εσωτερικό μιας χώρας. Στην περίπτωση αυτή, η ύπαρξη αλληλεξάρτησης οδηγεί αβίαστα στην ανάγκη ύπαρξης ενός πολιτικού και κοινωνικού αντίβαρου. Αυτό το αντίβαρο πρέπει να εξασφαλίζει τόσο την ομαλή λειτουργία των αγορών και την κοινωνική δικαιοσύνη, αλλά και να διασφαλίζει κάτι που θα έπρεπε να είναι αυτονόητο: Ότι η ανθρωπότητα πρέπει να διατηρεί τον έλεγχο των δημιουργημάτων της.

Δ. Η σημασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στο παγκόσμιο επίπεδο

Τα τελευταία πενήντα χρόνια διαπιστώσαμε την σταδιακή ευόδωση ενός συναρπαστικού κοινωνικού πειράματος: την δημιουργία και βαθμιαία εδραίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ε.Ε. είναι ένα υπερεθνικό σύνολο κρατών το οποίο, για πρώτη φορά στην ιστορία, προσπαθεί να διασφαλίσει σειρά παραγόντων:

- Προσπαθεί να συντονίσει στόχους και πολιτικές όχι μόνο στην οικο-

νομική σφαίρα, αλλά σε ένα ευρύ φάσμα άλλων πολιτικών και κοινωνικών θεμάτων. Μέσω της εξασφάλισης βαθύτερης κοινωνικής, περιφερειακής και πολιτιστικής συνοχής, μέσω της εγκαθίδρυσης δομών προώθησης πολιτικού και κοινωνικού διαλόγου, κατάφερε να δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης μέσα στο οποίο επιταχύνεται η οικονομική ανάπτυξη.

- Προωθεί την συνεργασία ανάμεσα στα μέλη της, ενώ παράλληλα ευνοεί και στενότερες διασυνδέσεις διεθνώς. Προωθεί μεγαλύτερη αλληλεξάρτηση μεταξύ των μελών της, ενώ ταυτόχρονα ευνοεί τους δεσμούς με τον υπόλοιπο κόσμο.
- Στην καρδιά της λειτουργίας της Ε.Ε. βρίσκεται η αρχή της επικουρικότητας – η πρακτική της λήψης αποφάσεων όσο το δυνατόν πλησιέστερα στο σημείο της κυρίας τους επίπτωσης. Έτσι δρέπει τα οφέλη του συντονισμού χωρίς να απειλεί την ποικιλομορφία ή τις εθνικές ιδιαιτερότητες.
- Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, η Ε.Ε. προσπαθεί να αποδείξει ότι το «Ευρωπαϊκό Μοντέλο» του προστατευτικού κοινωνικού κράτους μπορεί να καταξιωθεί, με προσαρμογές, ως πολύτιμο συμπλήρωμα της οικονομικής ανάπτυξης.
- Η Ε.Ε. βασίζεται στην εμπιστοσύνη, στην διαμόρφωση κοινών οπτικών μέσω διαλόγου αλλά και στο κράτος δικαίου τόσο μεταξύ Κρατών Μελών όσο και αυτών που επιδιώκουν να ενταχθούν. Έτσι μπορεί να παίζει διεθνώς τον ρόλο μηχανισμού διάδοσης καλής πρακτικής.

Ε. Η σημασία του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας

Τα δυνητικά οφέλη των παρεμβάσεων που συμπληρώνουν την αγορά θα αναιρεθούν αν το Κράτος είναι μονολιθικό, αναποτελεσματικό, άκαμπο. Αν το Κράτος καταπνίγει την δημιουργικότητα του ατόμου ή αντανακλά στενά συντεχνιακά συμφέροντα, τότε η ποιότητα των παρεμβάσεων του θα είναι ελλειπής, πιθανώς δε και αρνητική. Για να υλοποιηθούν τα δυνητικά οφέλη είναι σημαντικό να ενδυναμώσουμε όλες τις τάσεις που συγκλίνουν προς μια ισχυρή κοινωνία πολιτών. Το κύριο στήριγμά μας πηγάζει από την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στην διαμόρφωση της κοινής μας διαβίωσης.

Για τον λόγο αυτό η ιδιότητα του πολίτη πρέπει να εμπλουτιστεί και νέοι τρόποι εμπάθυνσης της δημοκρατίας να αναζητηθούν. Η ικανότητα των πολιτών να εξασκούν έλεγχο στο Κράτος και σε άλλες μορφές εξουσίας και να παίζουν τον ρόλο αντίβαρου στην πολιτική και οικονομική εξουσία πρέπει να ενισχυθεί. Η κοινωνία πολιτών, ως η αυτό-οργάνωση της κοινωνίας, είναι στενά συνδεδεμένη με την αυτονομία των πολιτών στην επίλυση των προβλημάτων που τους απασχολούν, όπως και με την ύπαρξη ελεγκτικών μηχανισμών –μη καταναγκαστικών– στο εσωτερικό της κοινωνίας. Η ανάπτυξη της κοινωνίας πολιτών ως ένας τρίτος πόλος, ανεξάρτητος από το κίνητρο του κέρδους αφενός, και από την κρατική εξουσία αφετέρου, μπορεί να λειτουργεί ως καταλύτης για την επίλυση προβλημάτων που άλλως θα ήταν δυσεπίλυτα.

Για να εδραιωθεί αυτό το νέο είδος συμμετοχής, πρέπει να διασφαλίσουμε ότι η ποιότητα ζωής, οι καθημερινές έγνοιες που χρωματίζουν την ζωή των πολιτών είναι στο κέντρο της πολιτικής. Πρέπει να διασφαλίσουμε ότι τα δικαιώματα δεν έχουν μόνο θεωρητική αξία, αλλά αντικατοπτρίζονται στην καθημερινότητα του πολίτη. Η προστασία του καταναλωτή, η πεποίθηση ότι η επιδίωξη του κέρδους δεν θέτει σε δεύτερη μοίρα την υγεία του καταναλωτή είναι ένα παράδειγμα. Η ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος στο οποίο διαβιεί η πλειοψηφία των πολιτών μας, είναι άλλο παράδειγμα. Η προστασία της πολιτισμικής ποικιλίας απέναντι στην επέλαση της μονότονης ομοιομορφίας είναι ένα τρίτο παράδειγμα της σύνθετης σχέσης μεταξύ συλλογικής ενέργειας και της κοινωνίας των πολιτών. Στην σκέψη μας αλλά και στις δράσεις μας ο πολίτης πρέπει πάντοτε να είναι πρώτος.

ΣΤ. Συμπέρασμα

Η προοδευτική διακυβέρνηση στον 21ο αιώνα στοχεύει, σε τελική ανάλυση, να μεγιστοποιήσει τις προϋποθέσεις για ανθρώπινη ευημερία. Σε αυτή την αναζήτηση, η παγκοσμιοποίηση μπορεί να λειτουργεί είτε ως εμπόδιο – καθιστώντας την επίτευξη του στόχου πολύ δυσχερέστερη, είτε ως εργαλείο – επιτρέποντας σε περισσότερους ανθρώπους και περισσότερες ιδέες να συνεισφέρουν. Μπορούμε είτε να βρεθούμε αντιμέτωποι με μια σύγκρουση πολιτισμών, είτε να διασφαλίσουμε μια γόνιμη σύνθεση ιδεών.

Η αποστολή της προοδευτικής διακυβέρνησης είναι να εξασφαλίζει την δεύτερη επιλογή - την επικράτηση της σύνθεσης ιδεών.

(Άρθρο του Πρωθυπουργού
κ. Κώστα Σημίτη στο ΒΗΜΑ 28/5/00)

Για μια Προοδευτική Διακυβέρνηση στον 21ο Αιώνα

Περισσότερο από κάθε άλλη ανθρώπινη δράση, η πολιτική πρέπει να απαντά με θάρρος στην πρόκληση του μέλλοντος. Η Διάσκεψη του Βερολίνου, στις 2 και 3 Ιουνίου, με αντικείμενο την «Προοδευτική Διακυβέρνηση στον 21ο αιώνα», ανταποκρίνεται σε αυτήν ακριβώς την απαίτηση. Η Ελλάδα μετέχει ισότιμα σε ένα εγχείρημα πολιτικής σκέψης και συντονισμού που συγκεντρώνει προοδευτικούς ηγέτες από τις πέντε ηπείρους του πλανήτη. Για πρώτη φορά στη νεώτερη ιστορία της, η χώρα μας έχει ενεργό ρόλο και δυναμικό λόγο σε διεργασίες που μπορεί ν' αποτελέσουν την απαρχή αλλαγής της πολιτικής φυσιογνωμίας όχι της περιοχής μας ή της Ευρώπης, αλλά της υφηλίου.

Η νέα εποχή προσφέρει ευκαιρίες, υποκρύπτει κινδύνους αλλά κυρίως είναι η εποχή των μεγάλων προκλήσεων.

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, δημιούργησε αισιοδοξία, όμως η επικράτηση της δημοκρατίας σε παγκόσμια κλίμακα, ως πολιτεύματος, απαιτεί την αναβάθμισή της. Το ίδιο αίτημα αφορά στην κοινωνία, τη διαμόρφωση μιας ισχυρής κοινωνίας πολιτών. Η ιδεολογία του ατομισμού συνεχίζει να υπαγορεύει ότι η κοινωνική ευθύνη είναι περίπου ένα περιττό βάρος. Έχουμε αντιταχθεί σ' αυτή την αντίληψη και θα συνεχίσουμε ν' αντιτασσόμαστε.

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας απελευθερώνει την επιχειρηματική δραστηριότητα και τους μηχανισμούς της αγοράς παρέχοντας ευκαιρίες για ανάπτυξη. Συγχρόνως όμως ασκεί πίεση στα λιγότερο προηγμένα κράτη, θέτει ζητήματα που αναζητούν νέες απαντήσεις. Η ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου δεν είναι μονόδρομος για την προώθηση των επιδιώξεων των επιχειρήσεων των ανεπτυγμένων κρατών. Η ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων στις διεθνείς χρηματαγορές είναι θετική, γιατί διαχέει την ανάπτυξη. Αν όμως αποκτήσει ανεξέλεγκτα χαρακτηριστικά, μπορεί να προκαλέσει κρίσεις που να απειλήσουν τη σταθερότητα του διεθνούς οικονομικού συστήματος, την ίδια την ευημερία του κάθε πολίτη, κάτι που είδαμε στο τέλος της δεκαετίας του '90 να συμβαίνει τόσο στην περίπτωση της Ασίας όσο και της Ρωσίας. Η απογείωση της λεγόμενης νέας οικονομίας, χάρη στην ραγδαία εξέλιξη των νέων τεχνολογιών και του Διαδικτύου, προσφέρει ευκαιρίες ανάπτυξης. Παράλληλα διανοίγει το χάσμα, μεταξύ φτωχών και πλούσιων χωρών, φτωχών και πλούσιων σε γνώση ανθρώπων. Οι ισχυροί ισχυροποιούν ακόμη περισσότερο τη θέση τους χάρη στις νέες τεχνολογίες.

Οι νέες τεχνολογίες επενεργούν στην παιδεία, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για μάθηση και νέες προοπτικές για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση – και πάλι όμως οι ανισότητες ανάμεσα στην αναπτυσσόμενη Δύση και τον Τρίτο Κόσμο είναι δραματικές.

Ζήτημα αιχμής παραμένει, η συμφιλίωση της οικονομίας της αγοράς με την κοινωνία, ώστε η ανάπτυξη να μην εκθέτει τους ασθενέστερους στον παγερό αέρα ενός απάνθρωπου οικονομικού φιλελευθερισμού, αλλά να επιμερίζεται σε κέρδη για όλες τις κοινωνικές ομάδες. Ο πλούτος να διαχέεται στους πολλούς. Οι οικονομικοί μηχανισμοί να μη παγιοποιούν μια κοινωνική εξέλιξη με μόνιμα χαρακτηριστικά την ανεργία και την περιθωριοποίηση. Ιδιαίτερη σημασία έχει το κόστος της ανάπτυξης για το περιβάλλον, που είναι ο φυσικός χώρος της ανθρωπότητας, ο αέρας που όλοι αναπνέουμε. Αλλά και η ποιότητα ζωής, η ποιότητα των δικαιωμάτων μας, το αν και σε ποιο βαθμό το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε, προωθεί τις αξίες μας κι ειδικότερα την ανάπτυξη του ανθρώπου.

Στο Βερολίνο θα αναζητήσουμε απαντήσεις για μια προοδευτική διακυβέρνηση έχοντας ως αφετηρία τις κοινές αξίες που μας δένουν. Τις αξίες της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, αλλά και της αλληλεγγύης και της αμοιβαίας ευθύνης όλων μας. Με γνώμονα αυτές τις αξίες πρέπει να δώσουμε απαντήσεις στα μεγάλα ζητήματα της νέας εποχής για μια πιο αποτελεσματική διακυβέρνηση, για πολιτικές που ανταποκρίνονται στα άμεσα προβλήματα της κοινωνίας, αλλά και του κάθε πολίτη. Πρέπει να δούμε ξανά πώς παράγεται αλλά και πώς κατανέμεται η ευημερία. Πώς διασυνδέεται η ανάπτυξη με την παιδεία και τις νέες τεχνολογίες, πώς χτίζουμε μέσα σ' αυτό το μοντέλο ανάπτυξης ένα ισχυρό κοινωνικό κράτος, πώς φροντίζουμε το περιβάλλον. Πώς αντιλαμβανόμαστε τον σύγχρονο ρόλο του κράτους. Θέλουμε ένα μοντέλο ανάπτυξης όπου κάθε άνθρωπος είναι δυναμικό μέλος του εκσυγχρονισμού, της εξέλιξης, της πορείας προς την πρόοδο.

Ο κόσμος αλλάζει, οι κοινωνίες μας αλλάζουν. Θα παρακολουθούμε ως απθείς θεατές; Θα βοηθήσουμε στη δημιουργία μιας κοινωνίας πολιτών με νέους και πιο αποτελεσματικούς τρόπους; Σίγουρα χρειάζεται να ενισχύσουμε τις δημόσιες υπηρεσίες που παρέχονται στους πολίτες με ποιοτικά κριτήρια. Να δώσουμε περισσότερες δυνατότητες στους συμπολίτες μας, να συρρικνώσουμε τους κάθε λογής περιορισμούς, να στηρίξουμε τις προσπάθειες για μια χειραφετημένη κοι-

νωνία. Σίγουρα όμως πρέπει παράλληλα να συζητήσουμε για μια νέα ισορροπία ανάμεσα σε δικαιώματα και υποχρεώσεις, χάριν του ίδιου σκοπού, της ισχυρής κοινωνίας. Οφείλουμε να δώσουμε περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες στους πολίτες, όπως και οι πολίτες οφείλουν να τις χρησιμοποιούν συνεκτιμώντας τις ανάγκες του συνόλου.

Όλο και περισσότερα ζητήματα αναζητούν απαντήσεις σε υπερεθνικό επίπεδο. Τα κράτη, όσο ποτέ, πρέπει να συνεργάζονται στη διεθνή σκηνή για να δίνουν αποτελεσματικές και βιώσιμες απαντήσεις. Η παγκοσμιοποιημένη οικονομία δημιουργεί παγκοσμιοποιημένα προβλήματα, γι' αυτό και η διεθνής συνεργασία γίνεται όλο και πιο επιτακτική. Η παγκοσμιοποίηση δεν είναι δίλημμα, είναι μια μη αναστρέψιμη πραγματικότητα. Το ερώτημα είναι πώς αξιοποιούμε τις ευκαιρίες της. Με ποιά πολιτικά αντίβαρα, με ποιές ρυθμιστικές και ελεγκτικές παρεμβάσεις θα αντισταθμίσουμε τους μηχανισμούς που μετατρέπουν την κοινωνία σε αγορά ή εξοστρακίζουν την κοινωνική δικαιοσύνη. Πώς θα απαντήσουμε στα σύγχρονα ή στα κληρονομημένα προβλήματα της ανεργίας, της φτώχειας, της πείνας, της περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Πώς διασφαλίζουμε για τους πιο αδύναμους εκείνα τα μέσα και τις πολιτικές που θα αποτρέψουν την περιθωριοποίηση και τον αποκλεισμό τους. Μια κοινωνία με αποκλεισμούς είναι καταδικασμένη να γλιστρήσει στο παρελθόν. Πρέπει γι' αυτό να συμφωνήσουμε στις πολιτικές εκείνες που θα εντάσσουν όλο και περισσότερους πολίτες, το σύνολο της κοινωνίας, στο μεγάλους άξονες που θα επηρεάζουν τις εξελίξεις, όπως π.χ. στην παιδεία, στις νέες τεχνολογίες, στις πολιτικές απασχόλησης. Πρέπει να διασφαλίζουμε συνεχώς μέσα από παράλληλους δρόμους την συνοχή της κοινωνίας.

Οι ιδέες που θα προκύψουν, οι κατευθύνσεις που θα δρομολογηθούν πρόκειται να επηρεάσουν το νέο διεθνές περιβάλλον μέσα στο οποίο θα πρέπει να κινηθεί δημιουργικά η χώρα μας. Σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε, η μελλοντική μας πορεία εξαρτάται από τη θέση της Ελλάδας στο διεθνές στερέωμα και στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία.

Η πολιτική απαιτεί όραμα και ζωντανό προβληματισμό. Στο Βερολίνο μπορεί να δημιουργείται μια νέα διεθνής κοινότητα συντονισμένων δράσεων πάνω στις πάγιες αξίες μας, στην οποία θα συμβάλλουμε συνεισφέροντας τις δικές μας αναζητήσεις, υπογραμμίζοντας ότι η ανάπτυξη είναι μια ποιοτική διαδικασία, άρρηκτα δεμένη με την κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή, ότι η δημοκρατική λειτουργία προϋποθέτει συμμετοχή όλων, διαρκή εγρήγορση, εμβάθυνση, διεύρυνση, ότι οι α-

τομικές ελευθερίες απαιτούν ισχυρή κοινωνία πολιτών και ότι η απελευθέρωση των αγορών δεν μπορεί να γίνει χωρίς παράλληλη ενδυνάμωση του κοινωνικού ιστού.

Στη Διάσκεψη του Βερολίνου πρέπει να δώσουμε νόημα στο μέλλον. Να συζητήσουμε μαζί με τους άλλους προοδευτικούς ηγέτες τρόπους ώστε το μέλλον να ανήκει σε όλους, με ίσες ευκαιρίες και χωρίς αποκλεισμούς.

Είναι ο μόνος τρόπος, το όραμά μας να γίνει τρόπος ζωής.

